

سرآغاز...

شادی غفویان *

قرآن بایسنغری، بزرگترین قرآن جهان اسلام و یکی از ارزنده‌ترین آثار هنری مجموعه آستان قدس رضوی است که بعد از سال‌ها تحقیق و تلاش هنرمندانه به همت مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی بازنشر شده است. این قرآن که شناخت‌نامه (وجیزه) ای ارزشمند شامل مقالاتی از آقایان صحراگرد، عبادی و فداییان را به همراه دارد، پس از انجام مطالعات گسترده و مراحل فنی پیش‌تولید، اکنون در قامتی فاخر و ارزنده در دسترس هنرمندان، مراکز فرهنگی هنری و عاشقان کلام وحی قرار گرفته است. به‌رغم اهمیت قرآن بایسنغری و ویژگی‌های استثنایی آن، تاکنون تحقیقی دقیق و منسجم بر این اثر شاخص صورت نگرفته است. نبود پژوهش‌های دقیق در این باره را شاید بتوان به سبب پراکندگی برگ‌های آن در طی تاریخ دانست. پراکندگی اوراق قرآن در موزه‌های گوناگون دنیا و همچنین وجود برگ‌های جعلی در برخی مجموعه‌ها، سبب شده که مواردی همچون مشخصات عمومی نسخه، تعداد برگ‌ها، ابعاد، مشخصات خط و تذهیب، شناسایی کاتب یا کاتبان احتمالی و صحت انتساب آن به بایسنغر، به گونه‌های متفاوت و گاه متناقض ضبط و ارائه شود. از این رو نشریه آستان هنر در ویژه‌نامه پیش‌رو، به بهانه بازنشر این اثر بی‌بدیل، تلاش کرده است تا گام کوچکی در جهت بازشناسی این اثر و مشخصات فنی-هنری آن بردارد. بدیهی است ارائه پژوهشی کامل، دقیق و همسو، با توجه به عدم قطعیت‌های رایج در امور پژوهشی، در گستره محدود یک مجلد از نشریه نمی‌گنجد. امید است گام‌هایی اینچنین، مسیر بسیط و دقیق پژوهش را درباره آثار ارزشمندی همچون قرآن بایسنغری، بیشتر از پیش هموار و روشن سازد.